

**Міністерство освіти і науки України
Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського**

ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД І СУЧАСНІСТЬ

**Матеріали
XXIX наукової конференції
здобувачів вищої освіти**

Випуск 44

Одеса – 2023

УДК: 001:005.745

I – 90

Збірник містить тези доповідей окремих учасників
XXIX наукової конференції здобувачів вищої освіти
«Історичний досвід і сучасність».

Редакційна колегія збірника:

Богданова І. М., доктор педагогічних наук, професор,
Букач В. М., кандидат історичних наук, приват-професор,
Наумкіна С. М., доктор політичних наук, професор,
Сокаль М. А., кандидат філологічних наук, доцент,
Сухотеріна Л. І., доктор історичних наук, професор.

Відповідальний редактор – Букач В. М.

Друкується за рішенням Вченої ради Південноукраїнського
національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського
від 25 травня 2023 року, протокол № 12.

(С) Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К. Д. Ушинського (м. Одеса), 2023.

(С) Букач В. М., упорядник, 2023.

відкритість природному середовищу, обмін енергією і знаннями між педагогічним середовищем і природним оточенням.

Аналізуючи творчість В. О. Сухомлинського, можна зробити висновок, що він добре знав народну освіту, звичаї, культуру та історію українського народу. Завдяки цим навичкам педагог і вчений спромігся розкрити неповторний світ дитини. Багато вчителів і досі використовують його ідкї для винайдення найкращого способу зрозуміти дітей, правильно виховати та зацікавити до навчання.

-
1. Сухомлинський В. О. Методика виховання колективу. *Педагогіка: хрестоматія* / Уклад.: А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. Київ: Знання-Прес, 2003. – 700 с.
 2. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям. Київ: Радянська школа, 1977. 279 с.
 3. Сухомлинський В. О. Сто порад учителям. Київ: Радянська школа, 1988. 304с.

ЗМІНА ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ У СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

Колбін А., Беляк О. М.

Проблема ціннісних орієнтацій у сучасної молоді стає найбільш актуальною проблемою сьогодення, так як національна доктрина розвитку освіти, проголошує формування національних та загальнолюдських цінностей як пріоритету в державній політиці України. Розв'язання цієї проблеми і пов'язання з створення умов для особистісного розвитку і творчої самореалізації кожного громадянина України, формування покоління, здатного навчатися впродовж життя, створювати й розвивати цінності громадянського суспільства; сприяти консолідації української нації, інтеграції України в європейський і світовий простір як конкурентно спроможної і процвітаючої держави.

Питання сутності ціннісних орієнтацій сучасної молоді знайшли відображення у працях багатьох учених, таких як: І. Бега, Т. Бутківської, П. Блонського, В. Василенка, С. Волкової, С. Єрмакової, Ж. Завадської, Л. Колбіної, О. Леонтєєва, А. Макаренка, А. Маслоу, К. Роджерса, С. Рубінштейна, Л. Савченко, Л. Столовича, В. Сухомлинського, Д. Узнадзе та інших.

За результатами аналізу довідникової літератури, першоджерел та періодики з'ясовано, що існують різні підходи до визначення терміну «ціннісні орієнтації». Так, у словнику довіднику з соціальної педагогіки це поняття визначається як: «відбиття у свідомості людини цінностей, визначених нею у якості стратегічних життєвих цілей і загальних світоглядних орієнтирів; вибіркова, відносно стійка система спрямованості на певний аспект соціальних цінностей інтересів і потреб особистості або окремої групи людей. Авторами даного довідника підтверджено, що детермінантами ціннісних орієнтацій виступають матеріальні умови життєдіяльності, сформований рівень загальної культури, нахили, здатності, здібності людини, її індивідуальні особливості і потреби та система цінностей сім'ї і суспільства, іншої референтної групи. Також науковцями доведено, що ціннісні орієнтації впливають на стиль мислення і спосіб життя, перебіг емоційних процесів. Формуються ціннісні орієнтації у процесі соціального розвитку індивіда, виконанні соціальних ролей тощо» [4, с. 510]. Отже, на думку авторського колективу словника-довідника, ціннісні орієнтації – це ті цінності суспільного життя, які кожен з нас поділяє і обирає в якості цілей власного життя та основних засобів їх досягнення і які слугують регулятором соціальної поведінки.

Саме ціннісні орієнтації визначають духовний стрижень особистості, виражають її ставлення до світу і до самої себе, впливають на спрямованість і зміст соціальної активності, наповнюють життя змістом, є системотвірним елементом світогляду. За домінуючими у суспільстві цінностями можна

визначити рівень культурного розвитку суспільства, ступінь його цивілізованості, інтересів, що превалюють у суспільстві [2, с. 59].

Слушною є думка О. Сіпакової, яка порушує дане питання у своєму науковому доробку та схиляється до думки, що сьогодні як ніколи повно можна виявити протистояння цінностей у масовій свідомості життя суспільства. А також наполягає на тому, що сучасне покоління формує своє становлення в умовах нових соціальних цінностей і зміні багатьох старих відносин. Звідси поява депресії і песимізму, невіра в себе і своє майбутнє. Виникає питання: жити в минулому, слухаючи розповіді старших про «прекрасні часи», коли нібито успішно вирішувалися «всі проблеми»; агресивно вести себе по відношенню до всіх нововведень; піти в «нікуди» або за допомогою власної активності домогтися успіху в житті. На її думку (О. Сіпакової), все що стосується безпосередньо культурних ціннісних орієнтацій молоді, то в цій сфері спостерігається прагнення бути ближче до моди і до «красивого» життя. Втрачає колишню значущість цінність класичної культури, стаючи неактуальною і чужою. Споживчі орієнтації стають пріоритетними в ціннісних орієнтаціях саме студентської молоді [3].

В українському суспільстві складається стійка тенденція стихійної самоадаптації молоді до умов життя. Зміна суспільної системи зумовили переоцінки значущості багатьох фундаментальних цінностей. У цьому контексті особливого значення набувають процес ціннісного самовизначення молоді у закладах освіти, формування системи ціннісних орієнтацій, що має гуманістичну спрямованість і необхідна для успішної реалізації майбутньої професійної діяльності [3, с. 113].

Важливою для даного дослідження є думка Є Головахи, яка ще в минулому столітті зазначила, що в юнацькому віці особливого значення набуває чітко вибудована система ціннісних орієнтацій особистості. За твердженням дослідниці «плануючи майбутнє, намічаючи конкретні події – плани і цілі, людина виходить, насамперед, з певної ієрархії цінностей, представленої в її свідомості» [1, с. 67]. Та в доповнення (за Є. Головахи),

несформованість уявлень людини про майбутнє – результат неузгодженості ціннісних орієнтацій, коли людина не може здійснити вибір найбільш значущих сфер життєдіяльності [1, с. 70]. Адже, коли рівні за значимістю цінності конкурують у нашій свідомості, виникає ситуація невизначеності щодо життєвого вибору, тоді насправді важко визначити першочергові напрями діяльності. Саме у сучасній ситуації, що склалася в нашому суспільстві, цінності виступають вищими принципами, які забезпечують злагоду в малих соціальних групах та суспільстві в цілому.

Отже, підводячи підсумок, можна стверджувати, що система ціннісних орієнтацій сучасної молоді є багатофункціональним психологічним явищем. Сьогодні у важкі часи для молоді відбувається процес переоцінки цінностей. Перш за все, молодим поколінням, формуються нові життєві орієнтації та професійні стратегії. А для нас, майбутніх педагогів, ціннісні орієнтації повинні складати важливу основу, з якої повинна витікати стратегія освіти. Адже в педагогічній професії ціннісні орієнтації конкретизуються, виявляють здібність особистості педагога до саморегуляції, самовизначення та самоствердження і є інструментом побудови плану його майбутньої діяльності.

-
1. Головаха Е. И. Жизненная перспектива и профессиональное самоопределение молодежи. Киев: Наукова думка, 1988. 132 с.
 2. Леонтьев Д. А., Шелабанова Е. В. Профессиональное самоопределение как построение образов возможного будущего. *Вопросы психологии*. 2001. № 1. С. 58 - 65.
 3. Сіпакова О. А. Ціннісні орієнтації студентської молоді. *Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки*. 2014 №3 (24). С. 110 - 116.
 4. Соціальна педагогіка: словник-довідник / За заг. ред. Т. Ф. Алексеєнко. Вінниця: Планер. 2009. 542 с.